בסייעתא דשמיא

תורה שבכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

המפעל העולמי תורה שבכתב
עידוד לימוד וידיעת התורה הקדושה עם פירוש רש"י

יו"ל לזיכוי רבבות אלפי ישראל ע"י קרן תרי"ג לטובת נשמת הרבני הנגיד הנכבד הרה"ח ר' אריה (לייבל) בהרה"ח ר' יונה רובין ז"ל

פרשת לך לך | מרחשון תשפ"ה | גיליון מ"ג (שנה ב')

שערי תורה
מבט מסכם ומבוא לפרשת השבוע

מה בפרשה: **פרשת לך-לך עוסקת בתחילת התהוות העם היהודי ובה נלמד פרקים ממסכת חייו של אברהם אבינו, והבטחת הבורא לתת לו ולבניו את הארץ, כמו גם ברית-בין-הבתרים בו התבשר על גלות מצרים. בפרשה מופיעה גם מצות ברית מילה עליה מברכים 'להכניסו בבריתו של אברהם אבינו'.**

נושא הפרשה: **הליכת אברהם לארץ כנען • הבטחת הארץ והבנים • שרה בבית פרעה • ריב בין רועי אברהם ורועי לוט • מלחמת המלכים • ברית בין הבתרים • בריחת הגר ולידת ישמעאל • שינוי השמות אברהם ושרה • בריתו של אברהם אבינו**

א. ניסיון ההליכה לארץ

כשהוא בן 75 שנה, יוצא אברם על פי ציווי ה' לארץ כנען, שם הוא קובע את מגוריו בין בית-אל ובין העי.

עקב הרעב השורר בארץ, הוא נאלץ ללכת למצרים. שם נלקחת שרי לבית פרעה, והיא מוחזרת רק לאחר שה' מביא על פרעה מחלות קשות.

ב. היפרדות מלוט

כאשר רועי לוט רועים בשדות לא-להם, מטיפים להם רועי אברם מוסר ומריבה פורצת ביניהם. אברם מציע ללוט להיפרד, ולוט בוחר לגור באזור סדום, בקרבת אנשים רָשָׁע.

לאחר מכן מתגלה ה' לאברם ומבטיח להרבות זרעו ולתת לו את הארץ. בהמשך אברם מעתיק מגוריו לאלוני ממרא.

ג. הצלת השבויים

ארבעה מלכים, בראשותו של כדרלעומר, נלחמים מול חמשת המלכים. הארבעה מנצחים במלחמה ובין השאר לוקחים בשבי את לוט.

אברם נלחם בארבעת המלכים ומחלץ את לוט ויתר השבויים. שֵׁם בן נח מברך את אברם על הניצחון, ואברהם מסרב לקחת מאומה מהשלל שהציע מלך סדום.

ד. ברית בין הבתרים

לאחר המלחמה, שוב מבטיח ה' לאברם שזרעו יהיה ככוכבי השמים. לשם חיזוק ההבטחה, כורת ה' עמו ברית, במהלכה אברם מבתר 9 בהמות, ואת העופות אינו מבתר. בין הבתרים עובר תנור מלא עשן עם לפיד אש, וה' מגלה לאברהם על הגלות והשעבוד במצרים, משם ייצאו ברכוש גדול ויבואו לארץ.

ה. הגר וישמעאל

שרי שלא ילדה, מציעה לאברם לקחת את שפחתה הגר לאשה. כאשר הגר מזלזלת בשרי, שרי מענה אותה, והיא בורחת למדבר. המלאך אומר לה לשוב להתענות תחת ידי שרי, ומבשר על לידת ישמעאל. ואכן, כשאברם בן 86 נולד בנו ישמעאל.

ו. זכור ברית אברהם

ה' כורת ברית נוסף עם אברם, כשהוא משנה את השמות, מאברם - לאברהם ומ'שרי' - ל'שרה'. בברית זו הוא מבטיח לתת לזרעו את הארץ ולהיות להם לאלוקים, ומצווה לאברהם למול את עצמו ובני ביתו, ואכן כך הוא עושה ביום בו מלאו לו 99 שנים.

מבט על פרשת וירא הבעל"ט:

פרשת וירא ממשיכה לעסוק בחייו ופעליו של אברהם אבינו, ומסתיימת בלידת יצחק אבינו וניסיון העקידה. במרכז הפרשה נמצאת גם פרשת הפיכת והחרבת סדום, לא לפני שאברהם מתפלל להעביר את רוע הגזירה, והמלאכים מצילים את לוט.

נושאי הפרשה: שלשת המלאכים באהל אברהם • התפילות להצלת סדום • המלאכים בבית לוט בסדום • הפיכת והחרבת סדום • הצלת לוט ובריחתו להר עם בנותיו • שרה בבית אבימלך • לידת יצחק • גירוש הגר וישמעאל • כריתת הברית עם אבימלך • עקידת יצחק

שבת של תורה
פנינים מאירים לשולחן השבת

תרח ונחור בגן עדן?

על הכתוב בפרשת השבוע (בראשית טו, טו) וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל אֲבֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם תִּקָּבֵר בְּשֵׂיבָה טוֹבָה, כותב רש"י: 'אביו עובד עבודה זרה והוא מבשרו שיבוא אליו?! אלא למדך שעשה תרח תשובה'.

על רבינו המהרש"א זי"ע מסופר, שכבר בימי ילדותו התפרסם כעילוי וחריף גדול, ניגש אליו תלמיד-חכם והקשה לו על דברי רש"י: כיצד למד רש"י מפסוק זה שתרח עשה תשובה? והלא יתכן שתרח נשאר ברשעותו, ובכל זאת הוא יהיה בגן עדן יחד עם בנו אברהם משום שאמרו חז"ל (סנהדרין קד, ב) 'ברא מזכי אבא' [אם הבן הוא צדיק, הוא מזכה את אביו שגם הוא יהיה בגן עדן].

ענה להם הילד בגאונות: כאשר נדייק נראה שהפסוק אומר 'ואתה תבוא אל אבותיך בשלום', אבותיך - לשון רבים, משמע שלא רק תרח אבי אברהם יהיה בגן עדן, אלא גם נחור אבי תרח, אף הוא יהיה בגן עדן יחד עם אברהם, ומהו זכותו של נחור? הרי אברהם מזכה רק לאב, ולא לסבא, אלא מכאן שתרח עצמו עשה תשובה, ובגלל שהבן מזכה אביו הוא יְזַכה גם את נחור להיות בגן עדן!...

שנים שעשו

ב'רש"י-ישן' על הפסוק (בראשית יז, כד) וְאַבְרָהָם בֶּן תִּשְׁעִים וָתֵשַׁע שָׁנָה בְּהִמֹּלוֹ בְּשַׂר עָרְלָתוֹ, כתוב: 'נטל אברהם סכין ואחז בשר ערלתו ורצה לחתוך, והיה מתיירא שהיה זקן, מה עשה הקב"ה? שלח ידו ואחז עמו שנאמר (נחמיה ט, ח) וכרות עמו הברית, 'לו' לא נאמר, אלא 'עמו'.

מה פשר הדברים שאברהם היה מתיירא בגלל שהיה זקן?

מבאר הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל בדרך חידוד נפלא: מובא בחז"ל (פרקי דרבי אליעזר, כ"ט) שאברהם מל את עצמו ביום כיפור, ויש לומר שלפיכך היה מתיירא למול עצמו אז, 'כי היה זקן' - כלומר שהיתה זו מילה שלא בזמנה, שאינה דוחה שבת ויום כיפור (עיין שבת קלג, א). מה עשה הקב"ה? שלח ידו ואחז עמו, כך הפכה היתה זו בגדר שנים שעשו מלאכה שפטורים!

אוצר התורה
יהלומים מתוך הפרשה

וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד בַּמִּקְנֶה בַּכֶּסֶף וּבַזָּהָב (יג, ב)

יש אנשים שבדברים שבקדושה המה מתנהלים בעצלתיים, ואילו בעניינים גשמיים מלאים המה חיות וזריזות. אבל אצל אברהם היה להיפך, בדברים שבקדושה - 'וישכם אברהם בבוקר'. ואילו בעניינים גשמיים - ואברם כבד מאד בכסף ובזהב, התנהג בכבדות ובעצלתיים.

(הגה"ק רבי יוסף חיים מבגדד זי"ע, בן איש חי)

וְאַנְשֵׁי סְדֹם רָעִים וְחַטָּאִים לַה' מְאֹד (יג, יג)

במילה 'וחטאים' יש טעם של אתנחתא, כך שיש לפסק ולפרש את הפסוק כך: אנשי סדום היו רעים וחטאים בין אדם לחברו, אבל "לה' מאד" - במצות שבין אדם למקום היו מתחסדים ומחמירים בחומרות יתירות...

(הרה"ק רבי חיים מצאנז זי"ע, דברי חיים)

וְהוּא יִהְיֶה פֶּרֶא אָדָם (טז, יב)

הזכיר הכתוב תחילה את הכינוי 'פרא' ואחר כך 'אדם', ולא אמר להיפך 'אדם-פרא'. ללמדך שאצל ישמעאל ה'פרא' אינו רק תואר וכינוי, אלא זהו עצם מהותו, ואילו ה'אדם' הוא אצלו תואר טפל...

(הגה"ק מהרי"ל דיסקין זי"ע)

חיים של תורה
מעלת וחשיבות לימוד חומש ורש"י

"בדבריו אהגה, באהבתם אשגה"

"ואשים למאור פני, נרות המנורה הטהורה, פירושי רבינו שלמה, עטרת צבי וצפירת תפארה, מוכתר בנמוסי במקרא במשנה ובגמרא, לו משפט הבכורה, בדבריו אהגה, באהבתם אשגה, ועמהם יהיה לנו משא ומתן דרישה וחקירה. בפשטיו ומדרשיו וכל אגדה בצורה, אשר בפירושיו זכורה"

(רבינו הרמב"ן בהקדמה לפירושו על התורה)

הבנת התורה
מושגים | תיבות | דקדוק

לב לדעת — הכרת והבנת מושג בתורה

ברית בין הבתרים

בתחילת הפרשה אנו לומדים על הליכת אברהם אבינו לארץ כנען בהיותו בן 75, ורק בסוף הפרשה אנו לומדים על מעמד 'ברית-בין-הבתרים'. אולם בהתאם לכלל 'אין מוקדם ומאוחר בתורה', גם ברית-בין-הבתרים התרחשה כבר חמש שנים קודם לכן, כשהיה אברהם בן 70, בדרכו מחרן אל ארץ כנען (רש"י שמות יב, מ; תוספות ע"ז ט, א ומהרש"א) מעמד זה החל ביום י"ד ניסן ונמשך אל תוך הלילה של ט"ו בניסן.

ועיניים לראות — הבנת מילה אחת בתורה

חִינוּך

בדורנו, דור בו קיימת מודעות רבה לסוגיית חינוך הבנים, המילה 'חינוך' מתפרשת כמשימה של עיצוב-אישיות והקניית-ידע, או סוג של טיפול רגשי והענקת חוסן נפשי.

אולם רש"י בפרשת השבוע (בראשית יד, יד) מגלה לנו שהפירוש הנכון והמשמעות האמיתית של המילה 'חינוך' היא: "התחלת כניסת האדם לאומנות שהוא עתיד לעמוד בה". כלומר, כאשר אנו גורמים לילד להתחיל להתרגל לקיים מצוות שהוא עתיד לקיים כשהוא יהיה גדול, זאת היא בעצם המשמעות של החינוך - תחילת כניסת הילד לתפקיד חייו, וראשית הרגלו לקיים מצוות.

רש"י מוסיף, שלשון חינוך אינו מוגבל דווקא לבני אדם, אלא גם בנוגע לכלים - 'חנוכת המזבח', עם תחילת הקרבת הקרבנות עליו. או לבית - 'חנוכת הבית' - תחילת המגורים בבית.

ואזניים לשמוע — כללי רש"י הק' בדקדוק הלשון

הֲרֵה אוֹ הֲהֵרָה

במודעה שהתפרסמה לקראת החתונה של רב הקהילה נכתב: 'מתארגנת הסעה לחתונה. להרשמה יש לפנות, לא יאוחר מיום שני, בטלפון מספר...'

שלומי, ילד חמד בן שבע שהחל ללמוד לקרוא בעצמו, קרא את המודעה ושאל את אביו: 'אבא! יש הרבה חתונות השבוע, ולא כתוב כאן כלל לאיזו חתונה מתארגנת ההסעה...'

האיר לו האב פנים ואמר: אתה זוכר מה שרש"י כותב בפרשת לך לך (בראשית יד, י)? כאשר האות ל' בתחילת המילה מנוקדת בניקוד פַּתַ"ח או קמ"ץ, כמו למשל, לַחתונה, אין צורך לפרש לאיזה חתונה, כל אחד מבין שהכוונה לחתונה הידועה. רק כשהאות ל' מנוקדת בניקוד שְׁוָו"א - לְחתונה', יש צורך לפרש לאיזה חתונה. כאן כל אחד מבין שכוונת המודעה היא מתארגנת הסעה לַחתונה הידועה שכולנו מצפים לה...

ואם כבר למדנו את דברי רש"י אלו, נזכור כלל נוסף שכותב רש"י: לפעמים האות ה' בסוף המילה משמשת תחליף לאות ל' בתחילת המילה, כך שבמקום לכתוב 'לנסוע לירושלים', נכתוב: 'לנסוע ירושלימה'.

אולם, האות ה' בסוף המילה משמשת רק תחליף לאות לְ' בניקוד שוו"א, ואינה משמשת תחליף לאות לָ' בניקוד פת"ח או קמ"ץ.

לכן, בפסוק (בראשית יד, י) הֲרֵה נָסוּ, האות ה' שבסוף המילה היא תחליף לאות לְ' בניקוד שווא, כאילו נכתב: לְהָר, והכוונה להר לא-ידוע, דהיינו שכל אחד נס להר שמצא. אולם בפסוק (שם יט, יז) הָהָרָה המלט, שכוונת הכתוב שעליו להימלט לָהר הידוע, האות ה' בסוף המילה אינה משמשת תחליף לאות ל' בניקוד קמ"ץ, רק תחליף לאות ל' לעצמה, ולכן נוסף עוד אות ה' בתחילת המילה, וכתוב הָהרה, לפרש שהכוונה לָהר הידוע.

בדרך התורה
הפרשה ולקחה
מאוצרם של גדולי הדורות

נושא השבוע: אמונה ללא שאלות

וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ (בראשית יב, י). אוֹתָהּ הָאָרֶץ לְבַדָּהּ, לְנַסּוֹתוֹ אִם יְהַרְהֵר אַחַר דְּבָרָיו שֶׁל הקב"ה שֶׁאָמַר לוֹ לָלֶכֶת אֶל אֶרֶץ כְּנַעַן, וַעֲכָשָׁיו מַשִּׂיאוֹ לָצֵאת מִמֶּנָּה (רש"י).

דברי רש"י אלו מאירים בלבנו את אור האמונה הפשוטה בה', שהיא ירושה לנו מראש המאמינים - אברהם אבינו. באמונתו סלל דרך לבניו עד סוף הדורות, לעמוד בניסיון, להצדיק דין שמים, ולהתחזק באמונה ללא שאלות וקושיות, גם בזמנים קשים של הסתר פנים.

צרור הסיפורים מגדולי ישראל המובאים כאן, ישמשו לנו מקור השראה לקיים למעשה את המסר העולה מדברי רש"י אלו - ולהתחזק באמונה תמימה וזכה בה', ללא שאלות חלילה כלפי שמים.

תשובות — רק מחר

בימי נעוריו של הגה"ק רבי שמעון סופר זי"ע, רבה של קראקא, נטפל אליו משכיל אחד והחל לגבב באוזניו 'שאלות' בענייני אמונה בבורא העולם. הילד החכם ביטל במחי כף את כל ההבלים שהשמיע האיש, עד שהלה שלף לפתע 'שאלת ברזל', בעודו מצהיר בקול בוטח באוזני הילד כי את השאלה הזו לא יצליח לנתץ בשום פנים.

מיהר הילד ונכנס אצל אביו, הגה"ק בעל חתם-סופר זי"ע, ושטח בפניו את דברי המשכיל. למשמע השאלה, לא הגיב האב מאומה ולא התייחס כלל אל הקושיה.

רק למחרת קרא החתם-סופר לבנו, והזכיר לו את הקושיה ששטח בפניו אמש, והשמיע בקצרה תשובה פשוטה וחלקה שהציגה את ה'שאלה' כולה באור עלוב ומגוחך.

הילד שמעון הנבוך שאל את אביו מדוע לא ענה לו תשובה זו אתמול, ומדוע חיכה עד היום? השיבו החתם-סופר: רציתי ללמדך כי על שאלות באמונתנו אין כל צורך לתור אחר תשובה! יהודים מאמינים אנחנו ואינינו מסמיכים את האמונה על שאלות ותשובות, האמונה הפשוטה שירשנו מאבותינו ורבותינו היא-היא המחזקת אותנו ללא כל עוררין!

על תחנות - אין שאלות

כשהגיע פעם ראש ישיבת פורת יוסף, הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל, לנחם הורים שהתאבלו על בן צעיר שנפטר באיבו ל"ע. אמר להם: העולם הזה דומה לאוטובוס שנתיב הנסיעה שלו מורכב מתחנות רבות. יש מי שיורד כבר בתחנה הראשונה, יש שנוסע עד השנייה, ואחרים יורדים לקראת הסוף.

האם שואלים אי פעם הנוסעים את עצמם מדוע ירד מי שירד בתחנה הראשונה? לא! והסיבה: כי גם הם מבינים שאם הוא יורד שם, בוודאי יש לו סיבה לכך, ייתכן שהוא עובד במקום ההוא, ייתכן שהוריו מתגוררים שם והוא הולך לבקרם, או כל סיבה אחרת. ואין מקום לשאול שאלות.

"גם אתם ההורים" המשיך ראש הישיבה "אין לכם לשאול שאלות מדוע בנכם ירד באחת התחנות הראשונות של חייו, כי בוודאי יש לכך סיבה שמימית!".

טיפות רותחות - כוונות נשגבות

אל מעונו של כ"ק האדמו"ר רבי משולם פייש מטאהש זצ"ל, בקרית טאהש שבקנדה, נכנס יהודי וגולל רשימה של צרות רבות שנפלו בחלקו. כשסיים היהודי את דבריו, להם הקשיב הרבי בכאב רב, ביקש ממנו הרבי לספר שוב את כל הטרגדיות.

על שולחנו של הרבי עמדה באותה שעה כוס מלאה תה רותח. ולאחר שהיהודי סיים לספר את הצרה הראשונה, נטל הרבי את הכוס בידו ו...שפך כמה טיפות תה רותחות על אצבעות היהודי, המשתומם עד עמקי נפשו.

היהודי הבליג בדממה על שפיכת התה ונשך את שפתיו. הוא שיער שכנראה יש לצדיק כוונות נשגבות בשפיכת התה ומי יודע איזה גזירות קשות הוא קורע במעשה זה.

המשיך היהודי לספר שם את הצרה השנייה, וגם הפעם שפך כמה טיפות רותחות על ידיו של היהודי, וגם הפעם לא הגיב הלה מאומה, הוא הניח שיש לרבי כוונות טמירות ונעלמות והוא מתכוון רק לטובתו. כך חזרו הדברים על עצמם, גם בצרה השלישית והרביעית. אחרי כל סיפור - שופך הרבי טיפות תה חמות על ידו.

עם סיום מסכת הצרות פנה אליו הרבי בשאלה: אמור לי ר' יהודי! האם שמת לב שאני שופך עליך תה חם?

"ודאי שהרגשתי", ענה היהודי. אם כן, מדוע לא הגבת מאומה?! - התפלא הרבי. "שיערתי בלבי" - ענה היהודי - "שיש לרבי סיבות נעלמות במעשה זה, ומה לי להתרעם?!".

נשא הרבי מטאהש את עיניו ואמר בתוכחת נועם מעודדת: "שמעו אוזניך מה ששפתותיך מדברות! כאשר אני שופך עליך טיפות רותחות, אתה מאמין בלב שלם שאני מתכוון לטובתך ויש לי בזה כוונות נשגבות, ואילו כאשר בורא עולם שופך עליך תלאות רותחות, ומצוקות שונות, מדוע לא תאמין שהוא מתכוון רק לטובתך? וכי לבורא עולם אין כוונות נשגבות וטמירות?

חכמת התורה
אמרות חכמה ופניני שפר מגדולי הדורות על פרשת השבוע

מעשי החסד, גם כשיש ילדים

וְהֶאֱמִן בַּה' וַיַּחְשְׁבֶהָ לּוֹ צְדָקָה (בראשית טו, ו).

פירש הגה"ק רבי מנחם מענדל מווישאווא זי"ע את הפסוק בדרך צחות. כל זמן שלא היה לו לאברהם בנים, אין פלא כל כך שהוא היה עמוד החסד, כי מי שאין לו בנים אין זה ניסיון גדול אצלו לפזר מעות לצדקה, אבל כעת כשנתבשר על בשורת הזרע ובכל זאת המשיך במידתו מדת הצדקה והחסד, כעת הצדקה נחשב למעלה. והאמין בה' - שיהיו לו בנים, ועם כל זה המשיך במידת החסד, ועל כן ויחשבה לו צדקה - הקב"ה החשיב את הצדקה שלו...

החצי השני של הפסוק...

יָדוֹ בַכֹּל וְיַד כֹּל בּוֹ (בראשית טז, יב)

כשהיה מרן הגאון רבי חיים מבריסק זי"ע ילד קטן, נכנסו אנשים אל אביו הגאון בעל בית הלוי זי"ע וסיפר שבנו הילד חיים מצוי במריבה עם הילדים מחוץ לבית. קרא הבית הלוי לבנו הביתה ובמעמד כמה אנשים שאלו: 'החצי הראשון של הפסוק, או החצי השני?' ענה הילד: 'החצי השני!' כששמע אביו את התשובה, נחה דעתו ופטרו לשלום.

לשאלת הנוכחים מה פשר הדין-ודברים, הסביר הבית הלוי: שאלתי אותו מה טיבה של מריבה זו, האם זה מצד של 'ידו בכל', או להיפך 'יד כל בו', וכשהוא ענה 'החצי השני', נחה דעתי...

תפילה נגד פיגועים

וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹהִים לוּ יִשְׁמָעֵאל יִחְיֶה לְפָנֶיךָ (בראשית יז, יח)

בדרך צחות יש שפירשו: אברהם אבינו ראה ברוח הקודש את הצרות שיחוללו הישמעאלים שיתאבדו בפיגועים למטרה להרוג יהודים ח"ו, על כך ביקש 'לו ישמעאל יחיה לפניך', שישמעאל יחפוץ בחיים ולא יהיה מחבל מתאבד...

דעת תורה
אוצר שבועי ופולמוס אודות נושא בפרשה

מי חילק את התורה לפרקים?

כל המבקש לציין מקור של פסוק מסוים בתנ"ך, יעשה זאת בימינו באמצעות הציון המקובל לפי מספר הפרק ומספר הפסוק בתוך הפרק, כך למשל את הפסוק 'לך לך מארצך' הוא יציין במקור: בראשית פרק י"ב פסוק א'.

כך אכן מקובל בכל הספרים הקדושים, ובכל ספרי הקדמונים והאחרונים, זה מאות שנים, לציין לפסוקים על פי מספר הפרקים. כל מי שאינו בקי בקורות העתים עלול לטעות ולחשוב שלחלוקת הפרקים יש מקור קדוש מסיני או מימי התנאים והאמוראים, ואכן יש רבים שמחמת כן באו לכלל טעות כשהקשו קושיות שונות מדוע הפרקים מחולקים דווקא כך.

ממקור לא קדוש

לכן, בראשונה חשוב לדעת את האמת הפשוטה: חלוקת הפרקים בתנ"ך אינה באה ממקור יהודי, אלא מן הנוצרים. זו הסיבה שרואים הרבה פעמים שחלוקה זו סותרת את מסורת ישראל והפירושים שבקבלת חז"ל במקרים רבים החלוקה היא אף תמוהה וחסרת הגיון.

חלוקת הכומרים הנוצרים

על השתלשלות הדברים, מאריך בספר "מסורת התורה והנביאים" שהתחבר ע"י הג"ר פסח פינפער זצ"ל מו"ץ בווילנא, העולה מדבריו, שבשנים קדמוניות לפני כשבע מאות שנה החלו הכומרים הנוצרים ללמוד את התנ"ך כדי שיוכלו על ידי זה לצוד נפשות מישראל לרשתם וגם כדי לערוך ויכוחים פומביים עם חכמי היהודים. ובמטרה שיוכלו למצוא את הפסוק הנחוץ להם חילקו את התנ"ך לפרקים.

לצורך הוויכוח

כיצד באה חלוקה זו להשתמשות אצל היהודים? התשובה על כך אנו מוצאים בספר 'אוצר ביבליאתיקו [ספריות] של אוניוועזרזיטעס [אוניברסיטאות]' - שנכתב לפני יותר מחמש מאות שנה - שם העתיק ר' שלמה בן ישמעאל את סדרי הפרקים , וכתב: "אלו הן פרקי הגויים הנקראים 'קאפיטולש'...שיוכל אדם להשיב להם תשובה מהרה על שאלותיהם, שהם שואלים לנו בכל יום על ענין אמונתנו ותורתנו הקדושה, ומביאים ראיות מפסוקי התורה... ואומרים לנו ראה וקרא בספר פלוני בפסוק פלוני בקאפיטל פלוני, ואין אנו יודעים מה הוא הקאפיטולש ולהשיב להם מהרה תשובה, לכן העתקתים".

בדפוס מקראות גדולות

כך בכל הדפוסים של מקראות גדולות שנדפסו בשנים רפ"ג ורפ"ו, הנהיגו את חלוקת הפרקים שמקורם בנוצריים. כך נדפס לראשונה, לפני חמש מאות שנה, בווינציא, החומש מקראות גדולות עם החלוקה לפרקים שמקורו אצל הכומרים הנוצריים, ומאז התפשטה בכל ישראל חלוקה זו, על כל הבעיות הכרוכות בה.

המצאת 'שמואל א'' ו'שמואל ב''

לא רק את הפרקים, המציאו הכומרים הנוצרים. אלא הם שלחו ידם גם בחלוקת הספרים ובקריאת שמות חדשים אשר בדו מלבם לספרים. שהרי על פי האמת יש רק כ"ד ספרים בתנ"ך, לא פחות ולא יותר, ועד לחלוקת הנוצרים היה רק ספר אחד של שמואל, ספר אחד של מלכים, וספר אחד של דברי-הימים. אך הכומרים המציאו המצאה חדשה לחלק את ספר שמואל לשני חלקים האחד נקרא שמואל-א' והשני נקרא שמואל ב', וכן בספר מלכים חילקו לשני חלקים, מלכים א' ומלכים ב', וכן עשו בדברי הימים, דברי הימים א' ודברי הימים ב'.

עוד דבר בדו להם המדפיסים הנוצרים בסידור התנ"ך, ספר חדש ושמו "ספר נחמיה". דהיינו שבתחילה היה הכל בתוך ספר 'עזרא', והמדפיסים הנוכריים חילקו את ספר עזרא לשני חלקים, ואת החלק השני קראו בשם נחמיה.

המשרערים נגד החלוקה

הראשון שיצא נגד החלוקה לפרקים בכלל, היה רבי וואלף היידנהיים בחומש שיצא על ידו "עין הסופר" [רדלהיים תקע"ח, בסוף בראשית אחר סימני המסורה] שם כתב בחריפות נגד חלוקה זו.

גם הגאון הגדול רבי אליהו דוד רבינוביץ זצ"ל, האדר"ת, ראב"ד בירושלים כתב שהדבר מבהיל מאד שלא התעוררו אדירי התורה בדורות שלפנינו לשנות דבר זה, ולבי דווי על זה ומצוה להודיע זאת בישראל ולשנות.

כן הרעיש עולמות נגד חלוקה זו בשנת תרס"ג, הג"ר פסח פינפער מדייני וילנא ואף פרסם מאמרים מיוחדים בעניין זה בקובצים תורניים של הימים ההם.

אך למעשה, משום מה, פרקי התנ"ך וסדרי החלוקה לספרים השתרשו כל כך בישראל במשך מאות שנים, עד שכולם הסכימו שאי אפשר לשנות את המצב. וכך אמר מרן החזון איש זצ"ל: "אין בידינו לצאת נגד השלטי הגבורים", וכוונתו שכידוע הגאון רבי יהושע בועז בעל שלטי הגבורים הוא זה שעשה את העין משפט ונר מצוה מסורת הש"ס ותורה אור שהופיעו לראשונה בגליון של הש"ס דפוס יושטינאן שנדפס בוינציא בשנות ש"ה-שי"א, והוא סידר את התורה-אור בש"ס לפי סדר הפרקים בתנ"ך שעשו הנוכרים.

לפני כעשרים שנה ערך רבי משה אליעזר פוזנא מלונדון חלוקה מחדש של הפרקים בתורה, כל פרשה מפרשיות השבוע מתחילה בפרק חדש שממשיך עד סוף הפרשה, דהיינו שמניין הפרקים הוא כמניין הפרשיות, החלוקה החדשה נדפסה בחומש מיוחד עם הסכמות מגדולי הדור, אמנם גם הם כותבים הסכמה גם את הקושי הגדול לעקור את החלוקה שהשתרשה ושעל פיה צוינו בכל הספרים מספרי הפרקים והפסוקים.

תורה והלכה
נושאים הלכתיים מתוך הפרשה

מתי מברכים 'להכניסו בבריתו של אברהם אבינו'?

בפרשת השבוע למדים אנו על מצות ברית מילה שקיים אברהם אבינו. ייחודית ושונה היא מצות מילה מכל המצוות שבתורה, בכך שמברכים עליה שתי ברכות, המוהל מברך ברכה אחת - 'אשר קדשנו וכו' על המילה', ואבי הבן מברך ברכה שניה - 'אשר קדשנו וכו' להכניסו בבריתו של אברהם אבינו'.

שתי ברכות

הראשונים עומדים לבאר מה הסיבה שיש לברך ברכה נוספת, יש שכתבו שאין ברכת 'להכניסו' בגדר 'ברכת-המצוות', אלא 'ברכת השבח'. ויש שכתבו שמטרת הברכה להודיע שהמילה היא לשם שמים ולא לשם הר גריזים, או שברכה אחת היא על המילה וברכת נוספת על הפריעה.

זמן הברכה

נחלקו הדעות אימתי מברך האב את ברכת 'להכניסו'. יש הסוברים שעליו לברך לפני המילה, משום 'שכל המצות מברך עליהם עובר לעשייתן', ויש שכתבו לברך אחרי המילה, כיון שאיש אחר הוא המוהל, ויש לאב לחוש שבסוף המוהל יתחרט ולא ימול וברכת האב תהיה לבטלה (וכן מחמת עוד טעמים, כי ברכת האב היא ברכת השבח ואין אומרים אותה קודם לעשייה).

מנהגי אשכנז וספרד

להלכה נפסק בשלחן ערוך (יו"ד רסו, א), כהכרעה בין שתי השיטות, שהאב יברך בין המילה לפריעה. אולם במקרה שהאב עצמו מל יברך את שתי הברכות לפני המילה (ט"ז סק"א) מאחר והוא טרוד לברך באמצע המילה, וגם מחשש ייגרם צער לתינוק אם יברך בין המילה לפריעה.

אולם מנהג בני ספרד, שתמיד האב מברך את הברכה לפני המילה, וזה חידוש שנוהגים בכך שלא כפסק מרן המחבר בשלחן ערוך.

הלכה למעשה

מנהג בני אשכנז שהאב מברך ברכת 'להכניסו' לאחר המילה וקודם הפריעה, ורק אם הוא עצמו המוהל, הוא מברך את שתי הברכות לפני המילה. ומנהג בני ספרד, שתמיד מברכים ברכת 'להכניסו' לפני המילה.

התורה וההפטרה
ביאור שייכות ההפטרה לפרשת השבוע

החוט המקשר: נסים במפלת השונאים במלחמת המלכים

בפרשת לך-לך אנו לומדים על מלחמת אברהם אבינו עם ארבעת המלכים, והניסים שנעשו לו במלחמה זו. בהקשר לכך אנו מפטירים השבוע בספר ישעיהו, בו מנחם ה' את ישראל, שאמנם במשך אריכות הגלות הסתיר ה' פניו מהם, אבל בסוף יעלו ישראל מעלה וכל הגויים יפלו תחתיהם, ואותם נסים ונפלאות שנעשו לאברהם שה' הפיל את שונאיו לפניו במלחמת המלכים, כן יחזו ישראל במפלת שונאיהם.

מנהגים: קיים שינוי בין הקהילות במנהגי ההפטרה בפרשת לך לך. למנהג האשכנזים והספרדים: ישעיהו פרק מ', מפסוק כ"ז עד פסוק ל"א, ופרק מ"א מפסוק א' עד פסוק ט"ז. למנהג התימנים: ישעיהו פרק מ' מפסוק כ"ה עד פסוק ל"א, ופרק מ"א מפסוק א' עד פסוק י"ז.

עומקה של תורה
עומק ועיון בדברי רש"י בפרשת השבוע

אמרפל - נמרוד

בפסוק הראשון של פרשת מלחמת המלכים, נאמר (בראשית יד, א) וַיְהִי בִּימֵי אַמְרָפֶל מֶלֶךְ שִׁנְעָר, ורש"י מבאר: "אמרפל - הוא נמרוד שאמר לאברהם פול לתוך כבשן האש".

מפרשי רש"י התעמקו בדברי רש"י אלו, מה בא רש"י לתרץ ולבאר בידיעה זו שאמרפל הוא נמרוד, ומהיכן המקור באמת שאמרפל הוא נמרוד.

באיזו תקופה

המהר"ל מפראג בגור-אריה מבאר, שמאחר והכתוב פותח באמירת 'ויהי בימי אמרפל', משמע שהכתוב בא להודיע לנו באיזו תקופה התרחשה מלחמת המלכים, דהיינו בימים של אמרפל, אבל אין אנו יודעים מי הוא אותו אמרפל ומתי הוא היה היה, ולפיכך מוכרחים אנו לומר שהכוונה לנמרוד, שהוא היה המלך הראשון שמלך בארץ שנער כפי שנאמר בפרשת נח (י, י) ותהי ראשית ממלכתו וגו' בארץ שנער.

נקמה בנמרוד

ואילו הלבוש בחיבורו על רש"י מסביר, שלרש"י היה קשה דיוק בפסוק, מדוע אמרפל נזכר ראשון, והרי כדרלעומר היה עיקר בעל המעשה, ואמרפל נזכר שלישי ברשימת המלכים (להלן פסוק ט). אלא כאן בא הכתוב ללמד ולגלות, שכל הסיבה שסיבב ה' את כל המלחמה היתה בגלל שהיה זה בימי אמרפל - הוא נמרוד, כך שאברהם יוכל במסגרת מלחמה זו להרוג את נמרוד ולנקום בו את נקמתו. לכן הוא מכונה כאן דווקא בכינוי 'אמרפל' כפירוש רש"י שאמר לאברהם פול לתוך הכבשן, ונקמתו על מעשה זו - באה במלחמה זו.

תורתך שעשועי

פרפראות וחידודים על פרשת השבוע ופירוש רש"י הק'

יוסיף דעת | האם תרח חזר בתשובה?

על הכתוב בפרשת השבוע (בראשית טו, טו) וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל אֲבֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם תִּקָּבֵר בְּשֵׂיבָה טוֹבָה, כותב רש"י: 'אביו עובד עבודה זרה והוא מבשרו שיבוא אליו?! אלא למדך שעשה תרח תשובה' [וראה במדור 'שבת של תורה' מאמר נפלא בענין זה].

והתמיהה היא: הרי בסוף פרשת נח, על הפסוק (יא, לב) וימת תרח בחרן, כותב רש"י: "לפיכך קראו הכתוב מת, שהרשעים אף בחייהם קרוים מתים", ע"כ, ולכאורה יש כאן סתירה, כי אם אכן תרח עשה תשובה, שוב אינו רשע, ומדוע הכתוב קורא לו בתואר 'מת' על שם שרשעים בחייהם קרויים מתים?!

חידוד בפרשה | אב ובנו

היכן אנו מוצאים בפרשה אב ובנו, אשר יום-ההולדת שלהם חל באותו יום?

כמונח בקופסא | שכר ללוט

כאשר ירדו אברהם ושרה ולוט למצרים, אמר אברהם לשרה (בראשית יב, יג) אמרו נא אחותי את וגו'. בשתי מקומות, במרחבי חמשה חומשי תורה, כותב רש"י שלוט קיבל שכר על כך שהוא שמר את הסוד ולא גילה ששרה היא אשתו של אברהם, היכן נמצאים דברי רש"י אלו ומהו השכר שקיבל?

מדור תורתך שעשועי מופיע במערכת מדי יום שני - ניתן להשיב על החידות עד יום ראשון בשעה 24:00 ב'נדרים פלוס' או בקו 'קול התורה' שלוחה 7

היות ומתקבלות המוני תשובות במערכת, מחמת קוצר היריעה אנו עורכים ומפרסמים את המציתם בלבד

בין המשיבים נכונה מתקיימת הגרלה שבועית: יוסיף דעת - 200 ₪ X 3 זוכים חידוד בפרשה - 100 ₪ X 3 זוכים | כמונח בקופסא - 150 ₪ X 3 זוכים

פתרונות | פרשת בראשית

יוסיף דעת - תשובות נבחרות מתוך אלפי התשובות שהתקבלו במערכת:

האם האדמה משנה ממה מצווים לה?

על הכתוב בפרשת השבוע (בראשית א, יא) וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ, כותב רש"י: 'עץ פרי - שיהא טעם העץ כטעם הפרי, והיא לא עשתה כן, אלא (פסוק יב) ותוצא הארץ עץ עושה פרי, ולא העץ פרי, לפיכך כשנתקלל אדם על עונו נפקדה גם היא על עונה ונתקללה'.

יש לתמוה: הרי בסוף בפרשת ניצבים, על הכתוב (דברים ל, יט) העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ, כותב רש"י: 'הסתכלו בארץ שבראתי לשמש אתכם, שמא שינתה מדתה, שמא זרעתם אותה ולא צמחה, או שמא זרעתם חטים והעלתה שעורים, ומה אלו שנעשו לא לשכר ולא להפסד אם זוכין אין מקבלין שכר ואם חוטאין אין מקבלין פורענות, לא שנו את מדתם, אתם שאם זכיתם תקבלו שכר ואם חטאתם תקבלו פורענות על אחת כמה וכמה', ע"כ.

והתמיהה היא כפולה: א. הרי רואים כאן בפרשה שהאדמה כאן משנה את מידתה. ב. רואים כאן בפרשה שהאדמה כן קיבלה פורענות, ומדוע כתב שם רש"י שאם חוטאין אין מקבלין פורענות.

להלן תמצית חלק מאלפי התשובות שהתקבלו במערכת:

א.] בפרדס יוסף כתב ליישב ב' הקושיות, שכך אמר להם משה, הרי אתם רואים שבתחילת הבריאה חטאה הארץ פעם אחת, ומעת שנענשה זהירה היא ולא חוטאת עוד, אף אתם אם חטאתם עשו תשובה ותהיו זהירין מכאן ואילך.

ג.] האדמה אינה חוטאת במזיד, ומה ששינתה מידתה בפרשת בראשית היה רק בגלל שהיא רחוקה מן השמים ובהכרח שאף פעם לא תוכל לעשות דבר בשלימות. והסיבה שקיבלה עונש, כיוון שהאדם נברא עפר מן האדמה, קלל הקב"ה עבורו גם את האדמה.(מהר"ל מפראג)

ג.] השינוי של האדמה היה רק בימי היצירה כשלא שמעה בקול הציווי וקבעה את הטבע שלה באופן שונה מהציווי, אבל מאז שנקבע כך הטבע לא שינתה האדמה מעולם את מידתה כלומר את טבעה הקבוע בה.

ד.] האדמה לא שינתה את מידתה כי אין לה יצר הרע, אלא המלאך, המזל והשר שלה, שינה והחליט להוציא אילנות שטעם העץ אינו כטעם הפרי, אבל האדמה אינה משנה את הטבע שלה להוציא חיטים כשזורעים שעורים (לבוש; מלאכת הקדש).

ה.] באוהב ישראל כתב שהאדמה חטאה לשם שמים כדי שיהיה לימוד זכות על אדם הראשון שהוא חטא בגלל שיצירתו מהאדמה החוטאת. לכן נענשה האדמה בחטא אדם הראשון כי בכך יש מליצת יושר על אדם הראשון.

ו.] באור החיים הק' כתב שהאדמה לא שינתה מציווי השם, אלא אדרבה, היא הוציאה כמה סוגי אילנות כי היא פירשה כך את ציווי ה' שרוצה הוא גם בעץ פרי וגם בעץ עושה פרי וגם באילנות סרק, ועיי"ש (ג, יז) שמבאר מדוע נענשה.

ז.] הכוונה שבני ישראל מעולם לא ראו בעיניהם שהאדמה משנה מידתה, ומה ששינתה פעם אחת בשעת הבריאה, את זאת לא ראו ישראל, ועל כך אמר להם משה שלא ראו מעולם שהאדמה משנה מידתה.

חידוד בפרשה:

שאלה: היכן אנו מוצאים בפרשה, בחומש ו\או ברש"י, שני מחותנים שנקראו בשמות שווים?

תשובה: בפרשת השבוע (בראשית ד, יט-כג) כתוב ש'למך' נשא לאשה את צילה, והיא ילדה את תובל קין, ואחותו של תובל קין היתה 'נעמה', כך ש'למך' היה אביה של 'נעמה'. ורש"י כותב כאן ש'נעמה' היתה אשתו של נח, נמצא שחמיו של נח היה 'למך'. ולהלן בפרשה (ה, כט) כתוב שאביו של נח שמו היה 'למך', כך שלשני המחותנים היו שמות שווים.

כמונח בקופסה

שאלה: איזה נושא שמוזכר בפרשת בראשית, מופיע גם בפרשת בשלח?

תשובה: בראשית ב, ג ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו וגו', וברש"י ברכו במן וקידשו במן שלא ירד בשבת אלא ביום שישי, וענין זה מבואר בהרחבה בפרשת בשלח.

קו 'קול התורה' 02-500-2018 נדרים פלוס | לחיוג מארה"ב: 1518-9881-351 | לחיוג מאנגליה: 4433-0613-0131

הצטרפו ללגיונו של מלך

לומדי ונבחני תורה שבכתב

לרישום והצטרפות | מערכת מבחנים יומיים ושבועיים

מדור 'תורתך שעשועי' | הגרלות ענק ומתן שכרה בצדה

מערכת השיעורים

עברית | לשה"ק | אידיש

סיכום יומי קצר | שיעור יומי מורחב | שיעור שבועי מתומצת

שיעורי מבוא ושיעורים שונים | שמעו ותחי נפשכם

לקבלת הגיליון השבועי בדוא"ל: gts025002018@gmail | לקבלת הניוזלטר היומי ts025002018@gmail

ידיעת התורה

בחינה עצמית בפר' השבוע עם פירש"י

א. מי היה בעל קלסתר פנים דומה לאברהם?

א. אליעזר עבדו. | ב. לוט. | ג. הרן אחיו.

ב. מה הפירוש הִפָּרֵד נָא מֵעָלָי אִם הַשְּׂמֹאל "וְאִימְנָה"?

א. אתרחק ממך כמטחווי קשת עד לצד השני. | ב. אתרחק ממעשיך הרעים. | ג. אתייצב לימינך לעזור ולמגן.

ג. 'יְתֹר וְגוֹזָל' – מה הפירוש גוֹזָל?

א. תור קטן. | ב. בן יונה. | ג. אפרוח של תרנגול.

ד. כמה בנים היו לישמעאל?

א. שנים עשר. | ב. שלשה. | ג. שמונה.

א. מי היה בעל קלסתר פנים דומה לאברהם? - אליעזר עבדו. | ב. מה הפירוש הִפָּרֵד נָא מֵעָלָי אִם הַשְּׂמֹאל "וְאִימְנָה"? - אתרחק ממך כמטחווי קשת עד לצד השני. | ג. יתר וגוזל - מה הפירוש גוזל? - תור קטן. | ד. כמה בנים היו לישמעאל? - שנים עשר.

אהבת תורה

פרי עטם של לומדי תורה שבכתב מרחבי תבל

תמיהה שנעלם ממנו פירוש רש"י בחומש

אשגר לכם בזאת פנינה נפלאה שתוסיף חיזוק רב ללימוד חומש ורש"י מדי שבוע. כי הנה בשולחן ערוך יורה דעה הלכות כבוד אב ואם (סימן רמ סעיף כד) כותב הרמ"א: "יש אומרים דאין אדם חייב בכבוד אבי אביו (מהרי"ק שורש ל'). ואינו נראה לי, אלא דחייב בכבוד אביו יותר מכבוד אבי אביו, וראיה ממדרש גבי ויזבח זבחים וגו' (בראשית מו, א)". על כך כותב שם הט"ז (סק"כ): "בכבוד אביו יותר - כן פירש רש"י בחומש על ויזבח זבחים לאלקי אביו יצחק, ותימה על דעה הראשונה שהוא מהרי"ק דנעלם ממנו פירוש רש"י בחומש".

על דברי הט"ז אלו מעיר שם הש"ך בנקודות הכסף, שלכאורה לא חידש הט"ז כלום, שהרי כך כבר מבואר ברמ"א, ומיישב הש"ך: "ואפשר משמע לי דפירוש רש"י בחומש יותר רגיל ממדרש, משום שכתבו קצת פוסקים דרש"י במקום תרגום שחייב אדם לקרות שנים מקרא ואחד תרגום".

יעקב גדליה תפילנסקי

בחורף ובקיץ

האמת אומר שהמתנה הגדולה שקבלתי היא עצם הלימוד בתורה-שבכתב שהתחלתי מחג הפסח העעל"ט, וב"ה אני זוכה כעת לסיים חמשה חומשי תורה. תמיד כשהייתי מתחיל חומש רש"י הייתי לומד בשבתות החורף בלילה והייתי גומר ב"ה, אבל כשהגיעו הלילות הקצרים של הקיץ לא היה סיפק בידי והפסקתי, ועל ידי מפעלכם החשוב זכיתי ללמוד גם בשבתות הקיץ בצורה מסודרת לימוד יום-יומי, ולא להשאיר הכל לסוף השבוע, וב"ה זכיתי לסיים את כל חמשה חומשי תורה!.

יעקב חדד

ברכת התורה

ברכת מזלא טבא מעומקא דליבאי, קדם ידידנו היקר פה מפיק מרגליות טובות, דולה ומשקה ממעיין התורה שבכתב לרבבות אלפי ישראל, ה"ה

הרה"ג ר' **אלכסנדר פרידמן** שליט"א

ר"מ במפעל העולמי תורה שבכתב

לרגל שמחת הולדת הבת

במזל טוב וסימן טוב ובשעה טובה ומוצלחת

יזכה לגדלה לתורה לחופה ולמעש"ט

מתוך רוב תענוג ונחת עד בלי די

תגובות למדור 'תורה והלכה' פרשת נצבים וילך (גיליון ל"ח)

בנושא: כיבוד אנשים לכתוב אותיות במעמד הכנסת ספר תורה

יש להעיר שיש גם מעלה בכך שהסופר כותב את כל האותיות ורק משאיר אותן חלולות ואנשים ממלאים בדיו, באופן שהם כשרות גם בלי האנשים שכותבים במעמד הכנסת סה"ת, כי בדרך כלל רוב האנשים שכותבים במעמדים אינם יודעים את ההלכות כראוי, ואם הם אלו שצריכים להכשיר את הספר הם עלולים לפסול אותו, ולכן מוטב שהספר כבר יהיה כשר בלעדם.

מ. רוזנבלט, פתח תקוה

לכאורה הטוב ביותר הוא 'לא' לכבד אנשים לכתוב כלל, וזאת מכמה טעמים: א.] יתכן שהם יפסלו ויהרסו את האותיות, כי אין להם ידיים עדינות והסבירות לקלקול גבוהה, ואחר כך צריכים לתקן וזה מקלקל את האותיות.

ב.] יתכן שהסופר כתב הכל בטהרה ואלו שמתכבדים לא לכתוב אותיות אינם מקפידים על טהרה במקוה, וחבל קלקל את ההידור של כתיבה בטהרה על מנת לתת כבוד לאנשים.

ג.] הדבר גורם שמחמת אי נעימות לפעמים נותנים לכתוב לאלו שאינם ראויים, כגון מגחלי בתער או משתמשים בכלים פרוצים וכדו'.

ד.] קרה בקהילתנו כאן שכיבדו את בני התורם לכתוב, ובסוף התברר שאחד מהם היה איטר והוא כתב בימינו, והספר תורה פסול, עד שהצלחנו לגלות על פי תמונות מהמעמד איזה אות הוא כתב, וכתבו אותה מחדש.

לכן, מכל הנ"ל העצה הטובה ביותר, שכל המכובדים ימנו את הסופר לכתוב עבורו את האות בשליחות בנוסח 'הריני ממנה אותך שליח לכתוב עבורי', וכך מרוויחים שאם יש נכבד שאינו ראוי לכתוב אות, הסופר לא חייב לקבל את השליחות.

קלונימוס גדליה גרינפלד
נציג משמרת סת"ם, אופקים

תגובה למדור חידודי תורה, פרשת נצבים וילך (גיליון ל"ח)

כתבתם במדור חידודי תורה שמצוות שכחה מקיימים בלי כוונה, ולכאורה צ"ע דהמצוה היא 'לא תשוב לקחתו', וזה בוודאי מקיימים בכוונה. וכנראה כוונתכם שתחילת המצוה היה בלי כוונה כאשר שוכח, ואי אפשר לבוא לידי תחילת המצוה רק בלי כוונה.

חיים זאנוויל ג. שכונת סנהדריה ירושלים

תגובה למדור דעת תורה פרשת נצבים וילך (גיליון ל"ח)

בנושא: באיזה כתב כתבו ספרי תורה בעבר?

בדבר מה שהארכתם אודות התורה אם נכתבה בעבר בכתב אשורית או כתב עברי, והבאתם בזה מדברי הרדב"ז, יצויין שהרדב"ז שם בדבריו כותב מהלך נוסף, חידוש נפלא (שו"ת רדב"ז חלק ג סימן תמב, תתפג) שלכל הדעות ניתנו הלוחות הראשונות בכתב אשורית, ורק 'הלוחות השניות' נכתבו בכתב עברי, בלשון שהיו הם מכירין שהוא כתב עברי שאין בו קדושה, ובלוחות הראשונות עמדו בדרך נס האות מ' וס'.

ע. בן נעים. אלעד

תגובה למדור דעת תורה פרשת האזינו (גיליון ל"ט)

בנושא - מי קבע את סדר חלוקת הפרשה לשבעה חלקים

בנידון הפולמוס בענין חלוקת העליות ראשון שני וכו'. והובא שיש מי שהביא שהחלוקה באה מעזרה הסופר ויש מי שתמהו על כך, שאם כן איך יתכן שבמערבא סיימו התורה פעם אחת בשלש שנים והרי אינו מסתבר שהיו מי שיצאו נגד הסדר של עזרא הסופר. ע"כ. ויש להעיר דהנה בזוה"ק המובא במ"א ריש סימן קפב כתב שחלוקת הפרשיות קבע משה, ואם כן הרי מוכח בפירוש שהסדר שהיו מסיימים אחת לשלש שנים לא היה כסדר שקבעו משה או עזרא הסופר.

אברהם פרנקל

יש להוסיף שבמעשה רב להגר"א (אות קלב) מובא ש"אין קוראים כי אם ז' קרואים ואין מסיימין בפרשיות הנרשמים בחומש כי אם במקום שהיא פתוחה או סתומה או במקום שנראה יותר הפסק ענין, ולמדו בדבריו כיון שאין מקור מוסמך לחלוקה הקיימת של השבעה חלקים ולכן מסיימים במקום שנראה יותר הפסק ענין או פרשה פתוחה או סתומה.

ב.ל

על דבר מה שהארכתם שחלוקת הפרשיות לפי שעה קרואים, ראשון שני שלישי וכו', נעשה על ידי מלמד תינוקות שאינו בר סמכא, יש לציין גם מה שכתב בזה הגה"ק ממונקאטש זצ"ל בקונטרס 'שיירי מנחה' המחובר לספרו שו"ת מנחת אלעזר (עמ' ד'): 'הך דנהגו העולם לסיים עפ"י הנדפס בחומשים סיום הז' קרואים, וזה אין לו מקור בפוסקים כלל לסיים שם דייקא'.

עוד ראיתי בספר הליכות חיים, מנהגי הרה"ק בעל שפע חיים מצאנז זי"ע, שמדי שבת היה הוא עצמו קורא בתורה, ולא ייחס חשיבות מרובה למה שנדפס בחומשים שני שלישי ורביעי וכו', אלא היה מפסיק העליות בפסוקים אחרים.

אריה. ג. פעיה"ק צפת

בעניין הסימן הזי"ו ל"ך לחלוקת פרשת האזינו יש שתי דעות כיצד מחלקין. יעויין במשנ"ב בסימן תכח. ב.] והנה בדעת רש"י (ראש השנה לא, א) יש דבר מופלא, שרש"י מונה שם את מספר הפסוקים שלא לפי המספר הידוע. ועמדו על כך כמה אחרונים.

לוי מאיר

תגובה למדור 'הבנת התורה' פרשת האזינו (גיליון ל"ט)

בנושא – 'ישורון'

רציתי להוסיף פנינה נאה שכתב רבנו החת"ס בתורת משה על התורה (בראשית לג, כ) עה"פ ויקרא לו א-ל א-להי ישראל. דקשה שבתפילה אמרינן שמאהבתך וכו' קראת שמו ישראל 'וישורון'. והיכן קראו ליעקב ישורון? וביאר וזל"ק: 'וקראת את שמו ישראל וישורון, קשה היכא קרא שמו ישורון י"ל אמחז"ל הקב"ה קרא ליעקב א-ל שנאמר ויקרא לו א-ל אלקי ישראל הקב"ה קורא ליעקב אל, ואם תצטרף 'א-ל' עם 'ישראל' יהי' גמטרי' 'ישורון'. עכ"ל.

יונתן בן שושן

תגובה למדור 'תורה והלכה' פרשת האזינו (גיליון ל"ט)

בנושא - דרשה בין מנחה של שבת למעריב של מוצאי שבת

הבאתם בענין דרשה בשבת בין מנחה למעריב והנידון מתי משה רבינו נפטר, יעויין בספר מאור אהרן על התורה, בפרשת משפטים עמוד קצ"א, שם נתבאר שאפשר שהרמב"ם סבר כר"ת שמשה רבינו נפטר בשבת, ולכן דייק הרמב"ם לכתוב שמשה רבינו כתב י"ג ס"ת 'קודם' פטירתו, ולא כתב כלשון המדרשים שכתבם 'ביום' פטירתו, שמלשון זה כתב רבינו משולם שמשה רבינו לא נפטר בשבת, ועי' בב"ח שם.

ומו"ר מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זיע"א אמר לי על ששאלנו שבספר 'סדר-היום' כתב שלא לומדים תורה אחר מנחה של שבת משום שנפטרו אז יוסף הצדיק משה רבינו ודוד המלך, שא"כ איך אנו לומדים בשבת בזמן זה, ואמר לי מרן זיע"א 'גוט שבת' לא אומרים. עכלה"ק. וכשספרתי זאת למו"ז הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל אמר לי שבאמת אצלם בעיירה לפני השואה אחר מנחה של שבת לא אמרו גוט שבת אלא אמרו 'כל טוב'. [ואפשר שלכן לא נשתרש בעולם שיעברו אצל גדולי ישראל שיעברו לפניהם אחר מנחה של שבת לאמירת גוט שבת כמו אחר מעריב ואחר מוסף. גם ראיתי הרבה מאד פעמים שמו"ר מרן זיע"א אחר מנחה של שבת מיד אחר מנחה היה 'רץ' לביתו ולא השיב גוט שבת למי שהיה מנסה לומר לו].

אהרן בהגאון רבי יעקב הלוי שליט"א גרנדש

תגובה למדור 'דעת תורה' פרשת וזאת הברכה (גיליון מ)

בנושא: כמה פרשיות יש בתורה, 53 או 54?

יש בנותן טעם לציין שהשאלה על מספר הפרשיות בתורה נכונה גם על מספר הפרקים בתהלים - תלמוד ירושלמי שבת פט"ז ה"א: "מאה וארבעים ושבעה מזמורות שכתוב בתהילים כנגד שנותיו של אבינו יעקב" מדרש תהלים שוחר טוב מזמור כב: "ומאה וארבעים ושבעה מזמורים שבספר תהלים, כנגד שנותיו של יעקב". והרי בספרי תהלים שלנו ישנם מאה וחמישים מזמורים! גם אם נאחד את שני הפרקים הראשונים כאמור בברכות ט ע"ב - עדיין ישנם מאה ארבעים ותשע! אמנם, אצל יהודי תימן ישנם מאה ארבעים ושבע מזמורים בספר תהלים כאמור בירושלמי ובמדרש: מזמורים ע ו-עא ("למנצח לדוד להזכיר" ו-"בך ה' חסיתי") הם מזמור אחד וכן קיד ו-קטו ("בצאת ישראל ממצרים" ו-"לא לנו").

אריאל יוסף פריימן

על דבר מה שהבאתם אריכות דברים אם יש נ"ג פרשיות או נ"ד פרשיות, אתכבד לציין לדבר נפלא שכתב בפירושי סידור התפילה לרוקח (על תפילת ישתבח) וז"ל: 'ג"ן תיבות בישתבח נגד ג"ן פרשיות שבחומש, וכל האומרו בכוונה כאילו קיים ה' חומשי תורה'.

עוד כתב (בתפילת שים שלום): 'מן שים שלום עד בשלום ג"ן תיבות, וכן בלמנצח בנגינות מזמור שיר אלקים יכונינו ויברכנו עד כל אפסי ארץ ג"ן תיבות, וכן ג"ן פרשיות בחומש, השומר תורה יבא בגן ויבשרוהו יבא שלום'.

ברוך דיין

תגובה למדור 'תורה והלכה' פרשת וזאת הברכה (גיליון מ)

בנושא – מאימתי אפשר לקריא פרשת וזאת הברכה שנים מקרא ואחד תרגום

שלום וברכה! בספר "תולדות חג שמחת תורה" עמ' 18-17 הובאו כמה מקורות לכך שהמנהג בבבל היה לקרוא את פרשת "וזאת הברכה" בשבת שלפני ראש השנה או לפני יו"כ. לדוגמה: ספר העיטור עשרת הדיברות - הלכות שופר: "מצינו בהגדה בעשי"ת השטן מקטרג שהרי סיימו את התורה ואין שוין לפיכך נהגו לקרות בראשית ביוה"כ במנחה ויהי ערב ויהי בקר וא"ל הקדוש ברוך הוא הרי ישראל זריזים שעדיין לא השלימו את הסדר ומתחילין בראשית. וכן נוהגין בב' ישיבות". אם כן, מובן מדוע נחתכה לשנים פרשת נצבים, כפי שהארכתם במדור דעת תורה פרשת האזינו; כאשר פרשת "וזאת הברכה" נקראה בשבת ולא ביו"ט - היתה פרשה נוספת. ומשנקבעה קריאתה בשמח"ת ולא בשבת - נוצר הצורך "לייצר" פרשה חדשה כדי "למלא" את השבת שנחסרה. את פרשת האזינו לא ניתן לפצל משום דינא דגמרא הקובע שאין להפסיק בסימן "הזי"ו ל"ך" וממילא האפשרות הקרובה ביותר לפיצול היא פרשת נצבים.

א. וייס שיכון ויזניץ בני ברק; אריאל יוסף פריימן

תגובה למדור 'הבנת התורה' פרשת בראשית (גיליון מ"א)

בנושא: מי הוא 'רבי יצחק' שרש"י מזכיר בתחילת פירושו?

רציתי להעיר בקשר לנכתב בגיליון תורה שבכתב שכתוב שם על המילה טרם שהיום היא השתבשה בעברית כי ברש"י מבואר שהמילה טרם הפירוש הוא 'עדיין לא', ולא 'קודם', והיום רגילים להשתמש במשמעות 'קודם', יש להעיר, שכמובן שהשפה העברית של היום היא משובשת יש בה המון שיבושים אבל מילה זו יש לה מקור גם בקדמונים ואף בראשונים שמפרשים את המילה טרם מלשון קודם.

ראה מה שכתב המלבי"ם בראשית יט ד: "טרם ישכבו. שלא באו לשם בעת האוכל רק לפני שכיבתם, ולא ידעו כלל שעברו על תקנתם לאכול שם". וכן אבן עזרא הפירוש הקצר שמות ט ל: "וטעם ואתה ועבדיך - על דעת הגאון כי וי"ו והפשתה נוסף, כאלו אמר קודם שתיראו אתם ה', כבר נכתה הפשתה". והרמב"ן שם: ""ידעתי כי טרם תיראון" - יפה תפש ר"א על דברי רש"י שאין "טרם" כמו "לא", אבל הוא כטעם "קודם". ופירש כי הכתוב יחסר מלה אחת, טרם זה תיראון, כלומר טרם שאפרוש כפי ויחדלו הקולות והברד אתם יראים את ה', כי בסור המכה תשובו ותמרו".

ורבינו בחיי שם: ידעתי כי טרם תיראון. והפשתה והשעורה נכתה. קשור הכתובים: כי טרם שתיראון מפני ה' אלהים וקודם שתתודה ותאמר "ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים", כבר לקתה הפשתה והשעורה שהם כבדים ואין תקנה להם אבל החטה והכסמת שהם מזון האדם לא נכו עדיין, והוא הנשאר לכם אם לא תוסיפו לחטוא, כן פירש רבינו סעדיה גאון ז"ל".

אם כן, היו ראשונים ומדקדקים שחלקו על רש"י, ואף שהרא"ם השיב על חלק מהם, א"א לטעון שהמילה "טרם" במובן "קודם" היא סילוף או שיבוש.

חיים ששון; יעקב ישראל פולק

למדור חכמת התורה

הבאתם על דברי רש"י שה' פייס את הלבנה שהתקטנה כאשר הרבה לה צבא כוכבים, שלכאורה מה הפיוס בכך, הרי הלבנה היתה גדולה והתמעטה, ובמה יפייסו הכוכבים את דעתה? אלא, ענה הרה"ק בעל חידושי הרי"ם מגור זי"ע: הלבנה תתנחם בכך, שאמנם היא יותר קטנה מהשמש, אבל יש אחרים שהם יותר קטנים ממנה - הכוכבים... ע"כ. שמעתי על כך הוספה נפלאה מיהודי חכם, שלכאורה הרי בימינו יודעים שהכוכבים אינם קטנים, ורק כאן בעולם הם נראים קטנים בגלל המרחק, אבל באמת הכוכבים הם גדולים מאד, ורבים מהם גדולים יותר מהירח, ושוב קשה מה הפיוס לירח, ואם משום שהכוכבים קטנים ממנה, הרי באמת הם לא קטנים רק נראים קטנים, אלא התירוץ הוא, שגם זה פיוס, שלכל הפחות אנשים יחשבו שיש קטנים ממנה... ודו"ק במסר העולה מאימרה זו על בני אדם שנהנים מכך שיש אנשים קטנים מהם במעמד ובמשרה וכו', ובסתר הלב הם יודעים את האמת שאותם אנשים שנחשבים לקטנים מהם באמת הם חשובים הרבה יותר מהם, אבל הם מתנחמים בכך שלכל הפחות אנשים חושבים שהם קטנים יותר, כפי שהירח התפייסה שלפחות בעיני בני אדם הכוכבים נראים קטנים יותר...

דוד רבינוביץ

בזכות התורה שמות הזוכים בהגרלות

פרשת האזינו

זוכים במבחן יומי ע"ס 200 ₪

הרב יעקב מארקס - שומרי החומות, ירושלים
הרב אריאל הרמן - הליכות חיים, רחובות
הרב יעקב לוי - כולל מגן אבות, ירושלים
הרב יצחק גד ברטובסקי - שערי מרדכי, ירושלים
יניק וחכים אברהם ישעיהו כהן - קרלין, בני ברק
הרב בנימין ורטהיימר - מודיעין עילית
הבה"ח פנחס מנחם בלושטיין - מאור ישראל גור, בית שמש
הרב בנימין וינר - בני ברק
הרב נתן ברוורמן - כולל פרושים, בית שמש
הרב אהרן נוסבוים - ירושלים
הבה"ח רפאל צאלער - פונוביז', בני ברק
הבה"ח יעקב מילר - רחמסטריווקא, ביתר עילית
הרב מאיר וובר - דרך אמונה, ביתר עילית
הרב ראובן קלינסקי - ירושלים
הרב יהושע מנדליאל - צפת
הבה"ח ישראל מאיר ממן - ירושלים
הרב ישראל רבינוביץ - שומרי אמונים, ביתר עילית
הרב אברהם ראם - ליבאי באורייתא, בני ברק
הרב יעקב דוד איטצינגער - בריסק, ירושלים
הרב אריה גרוס - אשדוד
הרב יקותיאל בן נחמיה - נתיבות
יניק וחכים אלטר חיים יחיאל רפפורט - כלל חסידי, ירושלים
יניק וחכים יוסף עדס - תו"ש, ירושלים
הרב שמואל קרימלובסקי - טבריה
הרב מרדכי יצחק אסקל - בעלזא, בית שמש
הרב אלון עמרן - דרכי איש, בני ברק
הבה"ח יוסף קליין - מיר, מודיעין עילית
הבה"ח יהודה בידרמן - קארלין סטאלין, ביתר עילית

זוכים במבחן שבועי ע"ס 500 ₪

הרב שמעון הלל וולס - שומרי החומות, ירושלים
הבה"ח אליהו פינקלשטיין - תפארת יעקב ירושלים, ירושלים
הרב יהודה זינגר - שאגת אריה, מודיעין עילית
הרב מאיר רוטנברג - נחלת משה, אופקים

זוכים בהגרלה חודשית ע"ס 600 ₪

הרב יהודה גומבו - משנת אברהם, מודיעין עילית
הרב יעקב אהרן קרסניצקי - בית אבא, מודיעין עילית
הבה"ח אשר ליברמן - בית אשר, ירושלים
הרב יאיר יומטוביאן - עטרת משה, בני ברק

זוכים בהגרלת הנבחנים הקבועים

הרב מנשה שבתאי - אוהל יוסף, ביתר עילית - סט רש"י כפשוטו גדול
הרב יהודה מניר - מדרש דוד, ירושלים - סט רש"י כפשוטו בינוני
הבה"ח יהושע אשל קניג - ישיבת מתיבתא בית שמש, בית שמש - סטנדר
הבה"ח יעקב ורנר - חיי יצחק, ירושלים - שעון יקיצה "המעורר"
הבה"ח שאול רוזנבורג - דושינסקי, ירושלים - מזוודה

פרשת האזינו ב' - עשרת ימי תשובה

זוכים במבחן יומי ע"ס 200 ₪

יניק וחכים יחזקאל צבי פוזן - תשבר, בני ברק
הבה"ח אוריאל מיטלמן - חברון, בני ברק
יניק וחכים יהודה לייב כגן - קהילת קמניץ, ירושלים
הרב יצחק דוב שלמן - אוהל יונתן, ירושלים
יניק וחכים איציק וינטרניץ - דעת זקנים, מודיעין עילית
הרב זאב ניסנבאום - ישיבת מיר, ירושלים
הרב דוד בן דימרה - עוז לעמו, ירושלים
הרב יואל גודלבסקי - בית שמש
הרב יעקב שמשון ליבוביץ - ויזניץ, ירושלים
הרב אלכסנדר רוט - ישועות משה, בית שמש
הרב יוסף יהושע גולדברג - ישיבת נחלת בנימין, מודיעין עילית
הרב יצחק שכטר - חיפה
הרב זאב אלטשולר - כולל ברסלב, בני ברק
הרב יצחק שמואל גולדנברג - בק, בני ברק
יניק וחכים מושה גולדברג - באר יהושע, בני ברק
הרב ליאור אחדות - בני הרמה, ירושלים
הרב מנחם קובלין - בעלזא, חיפה
יניק וחכים יהושיע פדר - קהל חסידים, אלעד
הרב אברהם פרחים - תפארת שלמה, ביתר עילית
הרב אפריים פליפ - בני ברק
יניק וחכים שלמה זלמן גלר - מנחת חינוך, ירושלים
הרב שלמה אסרף - נתיבות יהושע, פתח תקווה
יניק וחכים אפרים כהאן - בני ברק
הרב יוסף שושן - נתיבות
יניק וחכים יהודה - עמנואל, מאה שערים
הרב שמחה בונים גולדברג - כולל גור אשדוד, אשדוד
הרב מרדכי פולק - פקודת אלעזר, נתיבות
יניק וחכים שלמה רוזנבלום - בני ברק

זוכים בחידת יוסיף דעת - 200 ₪ כרטיספר

הרב נועם כץ - חמש, ירושלים
הרב אהרן אריה לייב רוזנברג - כולל ברסלב, נוף הגליל
הרב מרדכי נאמן - אורות חיים ומשה, אשדוד
הרב יצחק צבי ליבוביץ - יגל יעקב, תפרח

זוכים בחידת חידה בפרשה - 100 ₪ כרטיספר

הרב משה בוקשפן - ובלכתך בדרך סטולין קרלין, מודיעין עילית
הבה"ח אוריה ברוך - קול יעקב, ירושלים
הרב משה כהן - ירושלים
הבה"ח אליעזר שמעון גשטטנר - מאור עיניים רחמסטריווקא, ירושלים

זוכים בתגובות לגליון - 150 ₪ כרטיספר

הרב יונתן יוסף בן שושן - מגדל העמק
הרב יוסף נחום - ישיבת עץ החיים, ירושלים

פרשת וזאת הברכה

זוכים במבחן יומי ע"ס 200 ₪

הרב חיים יוסף פורגרס - סאקלר, ירושלים
הרב צבי זילבר - ירושלים
יניק וחכים אלחנן לוי - דרכי יושר, מודיעין עילית
הרב יוסף בביוף - ירושלים
הרב שמחה בירנבאום - כולל הגר"א, מודיעין עילית
הרב אלעזר אורבך - עטרת שלמה, מודיעין עילית
ה"ה ר. נתנזון - ביתר עילית
הרב מאיר קרליץ - עפולה
הרב יעקב לוברבום - ירושלים
הרב אליהו ברס - שערי לימוד, מודיעין עילית
הרב אורי מרגלית - מגדל עוז, מודיעין עילית
הרב מאיר ועקנין - ובחרת בחיים, מודיעין עילית
הרב דוד פריינד - בית שמש
יניק וחכים שמואל יוסף אחיטוב - יענץ, ירושלים
יניק וחכים מנחם חשאי - תלמוד תורה קמיניץ, ירושלים
הרב צבי ישראל עידן - כולל בית יצחק, נתיבות
יניק וחכים מאיר קופמן - דרכי יושר, מודיעין עילית
הרב יהושע הלברשטאם - כולל מבצר התורה, ירושלים
צבי מאנדל - אלעד
הרב יחיאל קורן - אלעד
הבה"ח מרדכי אליהו - באר התלמוד, ירושלים
הבה"ח שמואל משה קליימן - תורת העמק, ירושלים
הרב מאיר ישעיהו בן שמעון - בני אליהו ברובע היהודי, ירושלים
הרב מרדכי ידלר - אשדוד
הבה"ח יהודה אפל - נצח ישראל, בית שמש
הרב יעקב רבינוביץ - ביתר עילית
הרב יוסף חיים גומבו - מודיעין עילית
הבה"ח אליהו ציגלר - מודיעין עילית

זוכים במבחן שבועי ע"ס 500 ₪

הבה"ח נתנאל יהב - ישיבת ארחות תורה, ביתר עילית
הרב בנימין דויטש תפארת ישעיה - בית שמש
יניק וחכים שלומי יונה לנדאו - דושינסקי, בית שמש
הרב חיים ספיר - בית השם, בני ברק

זוכים בחידת יוסיף דעת - 200 ₪ כרטיספר

יניק וחכים דוד הילמן - חדרי תורה, בני ברק
הבה"ח בן ציון גולדמן - יד הלוי בריסק, ירושלים
הרב אברהם איינטל - בני ברק
החדש הלל רייכמן - בני ברק

זוכים בחידת חידה בפרשה - 100 ₪ כרטיספר

הרב אביגדור ברגר - בית מדרש ישיבת אליהו, בני ברק
הרב מרדכי בינדר - דברי אמת, חצור הגלילית
הרב יוסף הופנהיים - נתיבות אהרן, ירושלים
הרב משה פייגנבלט - בני ברק

זוכים בתגובות לגליון - 150 ₪ כרטיספר

הרב יונתן כהן - ירושלים

זוכים בהגרלת הנבחנים הקבועים

הרב יצחק גורדון - קהילות יעקב, מודיעין עילית סט רש"י כפשוטו גדול
הרב אלחנן שטרן - בריסק, ירושלים סט רש"י כפשוטו בינוני
הרב משה פרוש - בית שמש - סטנדר
הרב חיים צבי גלנדואר - בני ברק שעון יקיצה "המעורר"
הבה"ח מנדל כלטוב - ירושלים - מזוודה

פרשת בראשית

זוכים במבחן יומי תורה כארד 200 ₪

הבה"ח שלמה הורוביץ - עטרת שלמה, ירושלים
הרב מאיר ועקנין - ובחרת בחיים, מודיעין עילית
הבה"ח אברהם גולדשטיין - ביתר עילית
הרב פינחס יוחנן הברפלד - צאנז, ביתר עילית
הבה"ח ישראל ולדמן - אור אליעזר, בית שמש
הרב משה יוסף פרידמן - זכרון חיים נתן, ירושלים
יניק וחכים אברהם אטינגר - תולדות שמואל, ירושלים
יניק וחכים יאיר גבאי - פורת יוסף, ירושלים
יניק וחכים פינחס שפיצר - כתב סופר ערלי, ביתר עילית
הבה"ח צבי הירש וייס - בני ברק
הבה"ח יונתן וועג - סלונים, ביתר עילית
הרב שלום העסקל - סערט ויזניץ, בני ברק
הרב אמוץ ויסמן - בית שמש
הבה"ח אפרים פישל הלוי סגל - דעת שלמה, ירושלים
הבה"ח שניאור זלמן קורנבליט - תורת השם, בית שמש
הבה"ח דוד נוסבוים - בעלזא, בית שמש
הבה"ח אליהו שיאו - חדוות התלמוד מודיעין עיל, מודיעין עילית
הרב מיכאל זילברמן - ניר ירושלים, ירושלים
הבה"ח אברהם ישי בירנבלד - אורה של תורה, בית שמש
הרב יצחק גליקסברג - כולל הלכה אמשינוב, צפת
הרב חיים אבני - יששכר באהלך, בית שמש
הרב אהרון ליברמן - חזון איש, בני ברק
הרב אהרן הירשמן - ביתר עילית
הרב שלמה בן חמו - עמק הלכה, בני ברק
הרב יצחק ברוורמן - כולל דיינות, בני ברק
הרב מרדכי בייגל - כולל דזיקוב ויזניץ, בית שמש
יניק וחכים שלמה שוב - תורת חיים, נתיבות
הרב שמעון טורצין - זכרון הגראיל, בני ברק

זוכים במבחן יומי תורה כארד 500 ₪

הרב יחיאל פירשטיין - אלעד
הרב רונן בן ציון - חמדת התורה, בני ברק
הבה"ח דוד אלחדד - אמרי נועם, ירושלים
הרב ישראל בנימין חנקין - כולל חזון איש, בני ברק

זוכה במבחן הפטרה

הרב אליעזר יהודה קריזר - ירושלים - סט נ"ך

זוכים במבחן תורה שבכתב בגמרא

הרב בנימין כהן - חניכי הישיבות נוה יעקב, ירושלים - ש"ס פנינים קטן

זוכים בחידת יוסיף דעת תורה כארד 200 ₪

הרב יוסף אבא קרויזר - רוממות התורה, לוד
הבה"ח בנימין הרשוביץ - מודיעין עילית
הבה"ח אברהם ישעיהו חלואני - יקירי ירושלים, ירושלים

זוכים בחידת חידודי תורה תורה כארד 100 ₪

הרב יצחק ברכה - ירושלים
הבה"ח יחיאל ליכט - אור שמואל, ירושלים
הרב פינחס צבי נוסבוים - סלונים, עמנואל

זוכים בחידת כמונח בקופסא תורה כארד 150 ₪

הרב אביתר כץ - מרכז התורה, ירושלים
הבה"ח אליעזר וינר - דברי מרדכי, בני ברק
הרב אבישי גדליה - תפארת ראובן, אשדוד

זוכים בתגובות לגליון תורה כארד 200 ₪

הרב יעקב ישראל פולק - ירושלים
הרב אליהו בריזל - טבריה

זוכים בהגרלת נבחנים קבועים

הרב אהרון בירנבק - תולדות אהרון, ירושלים רש"י כפשוטו
הרב אליהו ברייזכר - כולל רשבי, בני ברק רש"י כפשוטו
הרב שמואל חיים דרבר מדיקר - ביתר עילית תורה כארד 100 ₪
הרב חיים דוד רובין - כולל ביאלה, צפת תורה כארד 100 ₪
הרב יוסף חיים פריד - קטורה, אשדוד תורה כארד 100 ₪

קירוב הגאולה

מכתב עוז חביון מאת הכהן הגדול מרן רבינו הק' החפץ חיים זיע"א

בענין קירוב הגאולה על ידי לימוד רש"י על התורה

הנה עיקר הלימוד של מקרא, הוא לימוד פרשת השבוע עם פירוש רש"י ז"ל בכל שבוע, איתא בארחות חיים לרבינו הרא"ש שציוה לבניו ללמוד פרשת השבוע עם פירוש רש"י, ולא כמו שנוהגים בהרבה מקומות שלומדים שם עם ההמון פרשת השבוע בכל שבת קודש, ואז אומר לפניהם רב החברה איזה דרוש על הפרשה ומאריך בדרשתו, ועל פי רוב לומד עמהם רק פרשה אחת ולא יותר, ויתר הסדרה נשארה אצלם בלא לימוד, ולא זוהי הדרך של לימוד המקרא.

ואל יאמר האדם, הנה אני מעביר הסדרה שניים מקרא ואחד תרגום ובזה יוצא אני ידי חובתי, לא כן הדבר, כי בזמן הגמרא היה אז התרגום לימוד גדול ונכבד - שעל ידו הבינו ההמון את התורה, **משא"כ בימינו אלה אין אנו יוצאים ידי חובה בתרגום**, לפי שאין המוני אחינו בני ישראל מבינים אותו וצריכים אנו לביאור נכבד שיפרש היטב את תורתנו הקדושה, **וביאור כזה הוא פירוש רש"י והוא אצלנו מדינא במקום התרגום שמלפנים.**

את כל זה מצאתי לנחוץ מאוד לזרז את אחב"י עליהם, והרי ביארתי כאן קצת במה עלינו להכין את עצמינו לפני ביאת משיח צדקנו כל אחד ואחד לפי מדרגתו, ובלא זה אין לנו שום פנים לבקש על ביאת משיח צדקנו אם לא נהיה מוכנים כלל בידיעת התורה, כי זהו עיכוב גדול לביאתו, כי הלא נגרום בזיון לו וגם לעצמנו כשימצא אותנו ערומים לגמרי מידיעת התורה, וגם התלמידי חכמים והבעלי תורה שבכל עיר ועיר יתפרסמו לגנאי על אשר לא השגיחו ולא שמו ליבם שבני עירם ידעו את תורתנו הקדושה, שזהו דבר הכרחי שאין כמוהו, וכל תלמיד חכם שיש לאל ידו לעשות דבר מה לטובת הענין ומתעצל בזה, ידע כי הוא גורם לעיכוב התגלות כבוד ד' בעולם.

וגם מוטלת על המון אחב"י לשמוע להתלמידי חכמים והבעלי תורה שבעירם, להצטרף לחבורה אחת ללמוד פרשת השבוע בכל שבוע ושבוע, כי עליהם לדעת שרק את טובתם אנו דורשים.

על כן, אחי ורעי החרדים לדבר ד' ותורתו, התלמידי חכמים והבעלי תורה שבכל עיר ועיר, עליכם המצוה הזאת, לעורר את המון אחב"י שאינם יכולים ללמוד בעצמם, ולחבר אותם לחבורה אחת וללמוד עמהם פרשת השבוע עם פירש"י פרשה אחת בכל יום, ולבאר לפניהם היטב את דברי התורה, כל אחד כיד ד' הטובה עליו, לא בדרשות ארוכות, כי אם בקצרה בטוב טעם ודעת וכו'.

וד' יהיה בעזרתנו, ללמוד וללמד לשמור ולעשות, ונזכה להיות בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן. אייר תרפ"ט.

(מכתבי החפץ חיים אות י"ח מאמר דעת תורה)